

ASANSÖR DENETİMLERİ

Olgun YURT

EMO Ankara Subesi Yönetim Kurulu Yazmanı
Asansör Kontrol Koordinatörü
olgun.yurt@emo.org.tr

4 703 Sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun ve 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'a dayanılarak hazırlanan Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) gereğince, her asansörün yılda en az bir kez yapının bulunduğu belediyeler tarafından kontrolünün yapılmasını veya yaptırılmasını öngörmektedir. Bu hizmetin yerine getirilebilmesi için Çankaya Belediyesi ile Elektrik Mühendisleri Odası ve Makina Mühendisleri Odası Ankara Şubeleri arasında asansörlerin yıllık periyodik kontrollerinin yapılması konusunda 11 Ocak 2002 tarihinde bir protokol imzalanmıştır.

Bu protokol gereği Odalarımız uzman ekipleri tarafından Çankaya Belediyesi sınırları içerisindeki asansörlerin yıllık periyodik kontrolleri 5 yıldır yapılmaktadır. Asansör kontrolleri konusunda eğitim alan ve sonrasında sınava ve uygulamalı staja tabii tutulduktan sonra başarılı olan elektrik ve makine mühendislerini kontroller için görevlendirmekteyiz. Konusunda uzman bir elektrik mühendisi ve bir makina mühendisinden oluşan ekiplerimizle, Çankaya bölgesinde bulunan tüm asansörler Asansör Yönetmeliğine göre kontrol edilmektedir. İki mühendise 1 günde sınırlı sayıda asansörü kontrol ettirmektedir.

Can güvenliği açısından tehlike oluşturduğu tespit edilen ve kesinlikle kullanılmaması gereken asansörlere "kırmızı", eksiklerinin giderilmesi gereken ancak kullanımında sakınca olmayanlara "mavi", güvenli bir şekilde kullanabilecek olanlara "yeşil" etiket yapıştırılmaktadır.

Her asansör için 110 noktada yapılan kontroller sonucu 4 nüsha raporlar hazırlanmaktadır. Bu

raporlar belediyeye, bakımcı firmaya, bina yada işyeri yöneticisine ve koordinatörlüğe verilmektedir.

Kontrollere başladığımızdan 2002 yılında yapılan asansör kontrolleri sonucu yüzde 12 yeşil, yüzde 61 "mavi" ve yüzde 27 "kırmızı" etiket yapıştırıldı. 2005 yılında ise Çankaya Belediyesi sınırları içerisinde yer alan 4583 Asansör denetlendi. Bu Asansörlerden 841'ine kırmızı, 1201'ine Mavi ve 2541'ine yeşil etiket yapıştırıldı. 2005 yılında yapılan denetimlerde asansörlerin yüzde 18'inin kesinlikle kullanılmaması gerektiği, yüzde 26'sının giderilmesi gereken eksikleri bulunduğu ancak yüzde 56'sının tam olarak güvenli olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmalarımızda tüm hedefimiz "kırmızı" etiket oranının sıfıra indirilmesidir. Çankaya halkını can güvenlikleri açısından "kırmızı" etiket yapıştırılmış asansörlerin kesinlikle kullanılmaması konusunda bir kez daha uyarıyoruz.

Ankara'da Çankaya Belediyesi'ne bağlı yaklaşık 5 bin asansörü kontrol edebiliyoruz. Yine Çankaya Belediyesi sınırları içerisinde yine yaklaşık 5 bin asansörü çeşitli nedenlere denetleyemiyoruz. Bu Asansörlerin bir kısmı resmi devlet binalarında, bu binaların ruhsatı olmadığı için asansörlerinde ruhsatı bulunmuyor ve denetim dışı kalıyor. Yine ruhsatsız binalarda bulunan asansörlerde denetim dışı kalıyor. Ancak asansörlerin önemli bir kısmı "cahil cesareti" gösteren apartman yöneticilerin engellemesi nedeniyle denetim dışı kalmaktadır. Ankara'da diğer ilçe belediyelerin sınırları içerisinde kalan yaklaşık 10 bin daha asansör bulunduğunu tahmin etmekteyiz. Bu asansörlerin denetimi belediyeler tarafından yapılamamaktadır.

Ruhsatsız olan asansörde meydana gelen kaza konusunda apartman yöneticisi ve asansörün bakımını üstlenen firma mevcut yasalar ve yönetmeliklere göre birinci dereceden sorumludur. Ruhsatı bulunduğu halde denetim yapılmayan, denetimi engellenen binalarda ise apartman yöneticisi birinci dereceden sorumludur.

Ankara'da genelinde 2005 yılı içerisinde Ankara Büyükşehir Belediyesi İtfaiye ekipleri asansörlerde 159 kaza veya kurtarma çalışması yaptı. Bu asansör kazalarında ölü veya yaralı olmaması bizim için sevindirici. Kaza veya kurtarma sayısı 2002 yılında 124 iken, 9 yaralı 1 ölümlü kaza yaşandı. 2003 yılında ise 104 kaza veya kurtarma çalışması yapılırken, 6 yaralı, 1 ölümlü kaza yaşandı. 2004 yılında ise 112 kaza kaza veya kurtarma çalışması yapılırken, 5 yaralı kaza yaşandı. İstatistikler kaza ve kurtarma sayısının 2005 yılında önemli bir ölçüde artığı görülmektedir. Ankara genelini yansıtan bu rakamlar bizim sadece Çankaya belediyesi sınırları içerisinde yaptığımız çalışmanın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Birer taşıt olarak değerlendirilmesi gereken Asansörlerin her yıl kontrollerinin kamu eli ile yapılması gerekmektedir. Yönetmelik ile bu kontrol yetkisi belediyelere bırakılmıştır. Ancak belediyelerin yeterli uzman personeli bulunmaması ve ilgili meslek kuruluşları ile işbirliği yapmamaları nedeniyle ülkemizde asansörlerin büyük kısmı denetlenememektedir. 2003 yılında yayınlanan Asansör Yönetmeliği bu tarihten önce imal edilen asansörlere ve bunların denetlenmesine ilişkin hüküm getirilmemiştir. Asansör denetimlerinde hangi esaslara uyulacağı halen belirsizdir. Daha fazla risk taşıyan eski asansörlerin denetiminin hangi kurum tarafından ne zaman yapacağı belirsizdir. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde oluşturulan ve meslek örgütlerinin temsilcilerinin de katıldığı Asansör Teknik Komitesi'nin yürüttüğü yeni yönetmelik çalışmasında bu noktaların aydınlatılmasını bekliyoruz. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı söz konusu yönetmeliği çıkarmadığı sürece, denetim yapılması fiilen mümkün değildir.

Asansör firmaları “kara düzen” çalışıyor

Sektörde yaşanan en önemli sorun asansör firmalarının yeterli teknik şartları yerine getirmemesinden kaynaklanmaktadır. Hem imalatçı hem de bakımçı firmalar uzman personel çalıştırmamak için ellerinden geleni yapmaktadır. Elektrik Mühendisleri Odası olarak

Asansör firmalarında çalışacak üyelerimize özel bir eğitim verdikten sonra “Asansör SMM” belgesi vererek yetkilendirmekteyiz. Asansör konusunda uzman olan üyelerimizin bu firmalarda çalışmalarının daha verimli, hayati tehlikelerin önleneyeceğini düşünüyoruz. Oysa Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, zaman zaman asansör firmalarının yürüttüğü lobi faaliyetlerin etkisinde kalarak, mühendis personel çalıştırılmasına gerek olmadığına dair valiliklere yazılar göndermekte. Zaman zaman da tersi yazılar göndererek, uzman mühendis çalıştırma zorunluluğunu hatırlatmakta. Bu konuda da tam bir kaos yaşanıyor. Ama açıkçası asansör firmalarının önemli bir kısmı kara düzen çalışıyor. Halen usta çırak ilişkisi içinde yetişen personel ile hayati önem taşıyan bir iş yapmaya çalışıyorlar. Türkiye genelinde 560 belgeli firma bulunmaktadır. Bu sayının iki katından daha fazla firmanın ise kaçak olarak çalıştığını tahmin etmekteyiz.

Çankaya halkı 5 yıldır süren asansör denetimleri ile asansörlerde can güvenlikleri konusunda daha ayrıcalıklı bir yaşama kavuşmuştur. Çankaya bölgesindeki asansörlerin daha güvenli hale getirilmesi konusunda göstermiş olduğu duyarlılıktan dolayı Çankaya Belediye Başkanı Sayın Prof. Dr. Muzaffer Eryılmaz'a teşekkür ederken aynı duyarlılığın diğer belediyeler tarafından da bölgelerindeki insanların can ve mal güvenliği açısından gösterilmesini dileriz.

Alınması gereken acil önlemler

Asansör projeleri mutlaka Elektrik Mühendisleri ve Makine Mühendisleri Odası tarafından denetlenmelidir. Belediyelerin ilgili meslek kuruluşları tarafından onaylanmamış projeleri kabul etmemeleri gereklidir.

Asansör firmalarında, mutlaka uzman elektrik ve makine mühendislerinin çalıştırılması gereklidir.

Yeni yapılan asansörlerde uygulanan güvenlik kriterlerinin, eski asansörlerde de uygulanmasını sağlayacak gerekli yönetmelik düzenlenmesi yapılmalıdır. Bina yöneticilerinin, belediyeler ve valilikler yasal mevzuat doğrultusunda davranmaları sağlanmalıdır.

5 Kasım 2005 günü Malatya'da bayram şekeri toplamak için girdiği bir binada asansörde sıkışan 11 yaşındaki Selim Bulut, yaşamını yitirdi. Önlenmesi mümkün olan kazalarda çocuklarımız ölmesin, şeker de yiyebilsinler.